

南 無 本 師 釋 迦 牟 尼 佛
nam mô bản sư thích ca mâu ni phật

金 剛 般 若 波 羅 蜜 經
kim cang bát nhã ba la mật kinh

[0046] 如 是 我 聞 ：
như thị ngã văn

[0047] 一 時 ， 佛 在 舍 衛 國 祇 樹 給 孤 獨 園 ，
nhứt thời phật tại xá vệ quốc kỳ thọ cấp cô độc viên

與 大 比 丘 眾 千 二 百 五 十 人 俱 。 爾 時 ， 世
dữ đại tỷ kheo chúng thiên nhị bá ngũ thập nhơn câu nhĩ thời thế

尊 食 時 ， 著 衣 持 鉢 ， 入 舍 衛 大 城 乞 食 。
tôn thực thời trược y trì bát nhập xá vệ đại thành khát thực

於 其 城 中 ， 次 第 乞 已 ， 還 至 本 處 。 飯 食
ư kỳ thành trung thứ đệ khát dĩ huòn chí bản xứ phạn thực

訖 ， 收 衣 鉢 ， 洗 足 已 ， 敷 座 而 座 。
ngật thâu y bát tẩy túc dĩ phu tòa nhi tọa

[0048] 時 ， 長 老 須 菩 提 在 大 眾 中 即 從 座 起
thời trưởng lão tu bồ đề tại đại chúng trung tức tùng tòa khởi

， 偏 袒 右 肩 ， 右 膝 著 地 ， 合 掌 恭 敬 而 白
thiên đản hữu kiên hữu tất trước địa hiệp chưởng cung kính nhi bạch

佛 言 ：< 希 有 ！ 世 尊 ！ 如 來 善 護 念 諸 菩 薩
phật ngôn hi hữu thế tôn như lai thiện hộ niệm chư bồ tát

， 善 付 囑 諸 菩 薩 。 世 尊 ！ 善 男 子 、 善 女
thiện phó chúc chur bò tát thé tôn thiện nam tử thiện nữ
人 ， 發 阿 耨 多 羅 三 藐 三 菩 提 心 ， 云 何 應
nhon phát a nậu đa la tam miệu tam bồ đề tâm vân hà ung
住 ？ 云 何 降 伏 其 心 ？
trụ vân hà hàng phục kỳ tâm

[0049] 佛 言 ！ 善 哉 ， 善 哉 ！ 須 菩 提 ！ 如 汝
phật ngôn thiện tai thiện tai tu bồ đề như nhữ
所 說 ！ 如 來 善 護 念 諸 菩 薩 ， 善 付 囑 諸 菩
sở thuyết như lai thiện hộ niệm chur bò tát thiện phó chúc chur bò
薩 。 汝 今 諦 聽 ， 當 為 汝 說 。 善 男 子 、 善
tát nhữ kim đế thính đương vị nhữ thuyết thiện nam tử thiện
女 人 ， 發 阿 耨 多 羅 三 藐 三 菩 提 心 ， 應 如
nữ nhon phát a nậu đa la tam miệu tam bồ đề tâm ung như
是 住 ， 如 是 降 伏 其 心 。

[0050] 唯 然 。 世 尊 ！ 願 樂 欲 聞 。

[0051] 佛 告 須 菩 提 ！ 諸 菩 薩 摩 訶 薩 應 如 是
phật cáo tu bồ đề chur bò tát ma ha tát ung như thị
降 伏 其 心 ！ 所 有 一 切 眾 生 之 類 ， 若 卵 生
hàng phục kỳ tâm sở hữu nhứt thiết chúng sanh chi loại nhược noãn sanh
、 若 胎 生 、 若 濕 生 、 若 化 生 ， 若 有 色 、
nhược tải shēng nhược thấp sanh nhược hóa sanh nhược hữu sắc
若 無 色 ， 若 有 想 、 若 無 想 、 若 非 有 想 非
nhược vô sắc nhược hữu tưởng nhược vô tưởng nhược phi hữu tưởng phi

無 想 ， 我 皆 令 入 無 餘 涅 槃 而 滅 度 之 。 如
vô tưởng ngã giai linh nhập vô dư niết bàn nhi diệt độ chi như
是 滅 度 無 量 無 數 無 邊 眾 生 ， 實 無 眾 生 得
thị diệt độ vô lượng vô số vô biên chúng sanh thiệt vô chúng sanh đắc
滅 度 者 。 何 以 故 ？ 須 菩 提 ！ 若 菩 薩 有 我
diệt độ giả hà dĩ cố tu bồ đề nhược bồ tát hữu ngã
相 、 人 相 、 眾 生 相 、 壽 者 相 ， 即 非 菩 薩
tướng nhơn tướng chúng sanh tướng thọ giả tướng tức phi bồ tát
。

[0052] 復 次 ， 須 菩 提 ！ 菩 薩 於 法 ， 應 無 所
phục thứ tu bồ đề bồ tát ư pháp ưng vô sở
住 ， 行 於 布 施 ， 所 謂 不 住 色 布 施 ， 不 住
trụ hành ư bố thí sở vị bất trụ sắc bố thí bất trụ
聲 、 香 、 味 、 觸 、 法 布 施 。 須 菩 提 ！ 菩
thình hương vị xúc pháp bố thí tu bồ đề bồ
薩 應 如 是 布 施 ， 不 住 於 相 。 何 以 故 ？ 若
tát ưng như thị bố thí bất trụ ư tướng hà dĩ cố nhược
菩 薩 不 住 相 布 施 ， 其 福 德 不 可 思 量 。bồ tát bất trụ tướng bố thí kỳ phước đức bất khả tư lượng

[0053] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 東 方 虛 空 可 思
tu bồ đề ư ý vân hà đông phương hư không khả tư
量 不 ？
lượng phủ

[0054] 不 也 ， 世 尊 ！
phất dã thế tôn

[0055] 須 菩 提 ！ 南 西 北 方 四 維 上 下 虛 空 可
tu bò đề nam tây bắc phương tứ duy thượng hạ hư không khả
思 量 不 ？
tư lượng phủ

[0056] 不 也 ， 世 尊 ！
phát dã thế tôn

[0057] 須 菩 提 ！ 菩 薩 無 住 相 布 施 ， 福 德 亦
tu bò đề bò tát vô trụ tướng bố thí phước đức diệc
復 如 是 不 可 思 量 。 須 菩 提 ！ 菩 薩 但 應 如
phục như thị bất khả tư lượng tu bò đề bò tát đản ưng như
所 教 住 。
sở giáo trụ

[0058] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 可 以 身 相 見 如
tu bò đề ư ý vân hà khả dĩ thân tướng kiến như
來 不 ？
lai phủ

[0059] 不 也 ， 世 尊 ！ 不 可 以 身 相 得 見 如 來
phát dã thế tôn bất khả dĩ thân tướng đắc kiến như lai
。 何 以 故 ？ 如 來 所 說 身 相 ， 即 非 身 相 。
hà dĩ cố như lai sở thuyết thân tướng tức phi thân tướng

[0060] 佛 告 須 菩 提 ！ 凡 所 有 相 ， 皆 是 虛 妄
phật cáo tu bò đề phạm sở hữu tướng giai thị hư vọng
。 若 見 諸 相 非 相 ， 則 見 如 來 。
nhược kiến chư tướng phi tướng tức kiến như lai

[0061] 須 菩 提 白 佛 言 ː 世 尊 ！ 頗 有 眾 生 ː
tu bò đê bách phật ngôn thê tôn phả hữu chúng sanh
得 聞 如 是 言 說 章 句 ː 生 實 信 不 ？
đắc văn như thị ngôn thuyết chương cú sanh thiết tín phủ

[0062] 佛 告 須 菩 提 ː 莫 作 是 說 。 如 來 滅 後
phật cáo tu bò đê mạc tác thị thuyết như lai diệt hậu
， 後 五 百 歲 ː 有 持 戒 修 福 者 ː 於 此 章 句
hậu ngũ bách tuế hữu trì giới tu phước giả ư thử chương cú
能 生 信 心 ː 以 此 為 實 ː 當 知 是 人 不 於 一
năng sanh tín tâm dĩ thử vị thiết đương tri thị nhơn bất ư nhất
佛 二 佛 三 四 五 佛 而 種 善 根 ː 已 於 無 量 千
phật nhị phật tam tứ ngũ phật nhi chủng thiện căn dĩ ư vô lượng thiên
萬 佛 所 種 諸 善 根 ː 聞 是 章 句 ː 乃 至 一 念
vạn phật sở chủng chư thiện căn văn thị chương cú nãi chí nhất niệm
生 淨 信 者 ː 須 菩 提 ！ 如 來 悉 知 悉 見 是 諸
sanh tịnh tín giả tu bò đê như lai tất tri tất kiến thị chư
眾 生 得 如 是 無 量 福 德 。 何 以 故 ？ 是 諸 眾
chúng sanh đắc như thị vô lượng phước đức hà dĩ cố thị chư chúng
生 無 復 我 相 ː 人 相 ː 眾 生 相 ː 壽 者 相 。

[0063] 無 法 相 ː 亦 無 非 法 相 。 何 以 故 ？ 是
vô pháp tướng diệc vô phi pháp tướng hà dĩ cố thị
諸 眾 生 若 心 取 相 ː 則 為 著 我 ː 人 ː 眾 生
chư chúng sanh nhược tâm thủ tướng tức vị trước ngã nhơn chúng sanh
、 壽 者 。

[0064] 若取法相，即著我、人、眾生、壽
nhược thủ pháp tướng tức trước ngã nhơn chúng sanh thọ
者。何以故？若取非法相，即著我、人
giả hà dĩ cố nhược thủ phi pháp tướng tức trước ngã nhơn
、眾生、壽者，是故不應取法，不應取
chúng sanh thọ giả thị cố bất ưng thủ pháp bất ưng thủ
非法。以是義故，如來常說：汝等比丘
phi pháp dĩ thị nghĩa cố như lai thường thuyết nhữ đẳng tỷ kheo
，知我說法，如筏喻者，法尚應捨，何
tri ngã thuyết pháp như phiệt dụ giả pháp thượng ưng xả hà
況非法。
huông phi pháp

[0065] 須菩提！於意云何？如來得阿耨多
tu bồ đề ư ý vân hà như lai đắc a nậu đa
羅三藐三菩提耶？如來有所說法耶？
la tam miệu tam bồ đề gia như lai hữu sở thuyết pháp gia

[0066] 須菩提言：如我解佛所說義，無有
tu bồ đề ngôn như ngã giải phát sở thuyết nghĩa vô hữu
定法名阿耨多羅三藐三菩提，亦無有定
định pháp danh a nậu đa la tam miệu tam bồ đề diệc vô hữu định
法，如來可說。何以故？如來所說法，
pháp như lai khả thuyết hà dĩ cố như lai sở thuyết pháp
皆不可取、不可說、非法、非非法。所
giai bất khả thủ bất khả thuyết phi pháp phi phi pháp sở
以者何？一切賢聖皆以無為法而有差別
dĩ giả hà nhứt thiết hiện thánh giai dĩ vô vị pháp nhi hữu sai biệt

o

[0067] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 若 人 滿 三 千 大
tu bò đề ư ý vân hà nhưc nhon măn tam thiên đại
千 世 界 七 寶 以 用 布 施 ， 是 人 所 得 福 德 ，
thiên thế giới thất bảo dĩ dụng bố thí thị nhon sở đắc phước đức
寧 為 多 不 ？
ninh vị đa phủ

[0068] 須 菩 提 言 ！ 甚 多 ， 世 尊 ！ 何 以 故 ？
tu bò đề ngôn thậm đa thế tôn hà dĩ cố
是 福 德 即 非 福 德 性 ， 是 故 如 來 說 福 德 多
thị phước đức tức phi phước đức tánh thị cố như lai thuyết phước đức đa

o

[0069] 若 復 有 人 ， 於 此 經 中 受 持 ， 乃 至 四
nhưc phục hữu nhon ư thử kinh trung thọ trì nãi chí tứ
句 偈 等 ， 為 他 人 說 ， 其 福 勝 彼 。 何 以 故
cú kệ đẳng vị tha nhon thuyết kỳ phước thắng bi hà dĩ cố
？ 須 菩 提 ！ 一 切 諸 佛 ， 及 諸 佛 阿 耨 多 羅
tu bò đề nhứt thiết chư phật cập chư phật a nậu đa la
三 藐 三 菩 提 法 ， 皆 從 此 經 出 。 須 菩 提 ！
tam miệu tam bò đề pháp giai tòng thử kinh xuất tu bò đề
所 謂 佛 法 者 ， 即 非 佛 法 。
sở vị phật pháp giả tức phi phật pháp

[0070] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 須 陀 洹 能 作 是
tu bò đề ư ý vân hà tu đà hoàn năng tác thị

念：我得須陀洹果。不？
niệm ngã đắc tu đà hoàn quả phủ

[0071] 須菩提言：不也，世尊！何以故？
tu bò đè ngôn phát đả thê tôn hà đĩ có

須陀洹名為入流，而無所入，不入色、
tu đà hoàn danh vị nhập lưu nhi vô sở nhập bất nhập sắc
聲、香、味、觸、法，是名須陀洹。
thinh hương vị xúc pháp thị danh tu đà hoàn

[0072] 須菩提！於意云何？斯陀含能作是
tu bò đè ư ý vân hà tư đà hàm năng tác thị

念：我得斯陀含果。不？
niệm ngã đắc tư đà hàm quả phủ

[0073] 須菩提言：不也，世尊！何以故？
tu bò đè ngôn phát đả thê tôn hà đĩ có

斯陀含名一往來，而實無往來，是名斯
tu đà hàm danh nhứt vãng lai nhi thiệt vô vãng lai thị danh tư
陀含。
đà hàm

[0074] 須菩提！於意云何？阿那含能作是
tu bò đè ư ý vân hà a na hàm năng tác thị

念：我得阿那含果。不？
niệm ngã đắc a na hàm quả phủ

[0075] 須菩提言：不也，世尊！何以故？
tu bò đè ngôn phát đả thê tôn hà đĩ có

阿 那 含 名 為 不 來 ， 而 實 無 不 來 ， 是 故 名
a na hàm danh vị bất lai nhi thiết vô bất lai thị cố danh
阿 那 含 。

[0076] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 阿 羅 漢 能 作 是
tu bồ đề ư ý vân hà a la hán năng tác thị
念 ； 我 得 阿 羅 漢 道 。

[0077] 須 菩 提 言 ； 不 也 ， 世 尊 ！ 何 以 故 ？
tu bồ đề ngôn phát dã thế tôn hà dĩ cố

實 無 有 法 名 阿 羅 漢 。

世 尊 ！ 若 阿 羅 漢 作
thiết vô hữu pháp danh a la hán thế tôn nhược a la hán tác
是 念 ； 我 得 阿 羅 漢 道 。

即 為 著 我 、 人 、
thị niệm ngã đắc a la hán đạo tức vị trước ngã nhơn
眾 生 、 壽 者 。

世 尊 ！ 佛 說 我 得 無 諍 三 昧
chúng sanh thọ giả thế tôn phật thuyết ngã đắc vô tranh tam muội
人 中 最 為 第 一 ， 是 第 一 離 欲 阿 羅 漢 。

世 尊 ！ 我 不 作 是 念 ； 我 是 離 欲 阿 羅 漢 。

世 尊 ！ 我 若 作 是 念 ； 我 得 阿 羅 漢 道 。

世 尊 ！ 我 若 作 是 念 ； 我 得 阿 羅 漢 道 。

則 不 說 須 菩 提 是 樂 阿 蘭 那 行 者 。

以 須 菩 提 實 無 所 行 ， 而 名 須 菩 提 是 樂 阿 蘭 那 行

。

[0078] 佛告須菩提：於意云何？如來昔在
phật cáo tu bồ đề ư ý vân hà như lai tích tại

然燈佛所，於法有所得不？
nhiên đăng phật sở ư pháp hữu sở đắc phủ

[0079] 不也，世尊！如來在然燈佛所，於
phật dã thế tôn như lai tại nhiên đăng phật sở ư

法實無所得。
pháp thiệt vô sở đắc

[0080] 須菩提！於意云何？菩薩莊嚴佛土
tu bồ đề ư ý vân hà bồ tát trang nghiêm phật độ

不？
phủ

[0081] 不也，世尊！何以故？莊嚴佛土者
phật dã thế tôn hà dĩ cố trang nghiêm phật độ giả

，則非莊嚴，是名莊嚴。
túc phi trang nghiêm thị danh trang nghiêm

[0082] 是故須菩提，諸菩薩摩訶薩應如是
thị cố tu bồ đề chư bồ tát ma ha tát ung như thị

生清淨心，不應住色生心，不應住聲、
sinh thanh tịnh tâm bất ung trụ sắc sanh tâm bất ung trụ thanh

香、味、觸、法生心，應無所住而生其
huong vị xúc pháp sanh tâm ung vô sở trụ nhi sanh kỳ

心。
tâm

[0083] 須菩提！譬如有入，身如須彌山王
tu bò đê thỉ như hữu nhon thân như tu di sơn vương
，於意云何？是身為大不？
ư ý vân hà thỉ thân vị đại phủ

[0084] 須菩提言：甚大，世尊！何以故？
tu bò đê ngôn thẳm đại thê tôn hà dĩ cố

佛說非身，是名大身。
phật thuyết phi thân thỉ danh đại thân

[0085] 須菩提！如恒河中所有沙數，如是
tu bò đê như hằng hà trung sở hữu sa số như thỉ
沙等恒河，於意云何？是諸恒河沙寧為
sa đẳng hằng hà ư ý vân hà thỉ chư hằng hà sa ninh vị
多不？
đa phủ

[0086] 須菩提言：甚多，世尊！但諸恒河
tu bò đê ngôn thẳm đa thê tôn đẳn chư hằng hà
尚多無數，何況其沙。
thượng đa vô số hà huống kỳ sa

[0087] 須菩提！我今實言告汝。若有善男
tu bò đê ngã kim thiết ngôn cáo như nhược hữu thiện nam
子、善女人，以七寶滿爾所恒河沙數三
tử thiện nữ nhon dĩ thất bảo mãn nhĩ sở hằng hà sa số tam
千大千世界，以用布施，得福多不？
thiên đại thiên thê giới dĩ dụng bố thí đắc phước đa phủ

[0088] 須 菩 提 言 : 甚 多 , 世 尊 !
tu bò đề ngôn thậm đa thê tôn

[0089] 佛 告 須 菩 提 : 若 善 男 子 、 善 女 人 ,
phật cáo tu bò đề nhược thiện nam tử thiện nữ nhon

於 此 經 中 , 乃 至 受 持 四 句 偈 等 , 為 他 人
ư thử kinh trung nãi chí thọ trì tứ cú kệ đẵng vị tha nhon

說 , 而 此 福 德 勝 前 福 德 。
thuyết nhi thử phước đức thắng tiền phước đức

[0090] 復 次 , 須 菩 提 ! 隨 說 是 經 , 乃 至 四
phục thứ tu bò đề tùy thuyết thị kinh nãi chí tứ

句 偈 等 , 當 知 此 處 , 一 切 世 間 天 、 人 、
cú kệ đẵng đương tri thử xứ nhứt thiết thê gian thiên nhon

阿 修 羅 , 皆 應 供 養 , 如 佛 塔 廟 , 何 況 有
a tu la giai ưng cúng dường như phật tháp miếu hà huống hữu

人 盡 能 受 持 讀 誦 。 須 菩 提 ! 當 知 是 人 成
nhon tận năng thọ trì đọc tụng tu bò đề đương tri thị nhon thành

就 最 上 第 一 希 有 之 法 , 若 是 經 典 所 在 之
tựu tối thượng đệ nhứt hy hữu chi pháp nhược thị kinh điển sở tại chi

處 , 則 為 有 佛 , 若 尊 重 弟 子 。
xứ tức vị hữu phật nhược tôn trọng đệ tử

[0091] 爾 時 , 須 菩 提 白 佛 言 : 世 尊 ! 當 何
nhĩ thời tu bò đề bạch phật ngôn thê tôn đương hà

名 此 經 ? 我 等 云 何 奉 持 ?
danh thử kinh ngã đẵng vân hà phụng trì

[0092] 佛告須菩提：是經名為金剛般若波
phật cáo tu bồ đề thị kinh danh vị kim cang bát nhã ba
羅蜜。以是名字，汝當奉持。所以者何
la mật dĩ thị danh tự như đương phụng trì sở dĩ giả hà
？須菩提！佛說般若波羅蜜，則非般若
tu bồ đề Phật thuyết bát nhã ba la mật tức phi bát nhã
波羅蜜。是名般若波羅蜜。須菩提！於
ba la mật thị danh bát nhã ba la mật tu bồ đề ư
意云何？如來有所說法不？
ý vân hà như lai hữu sở thuyết pháp phủ

[0093] 須菩提白佛言：世尊！如來無所說
tu bồ đề bạch Phật ngôn thế tôn như lai vô sở thuyết
。

[0094] 須菩提！於意云何？三千大千世界
tu bồ đề ư ý vân hà tam thiên đại thiên thế giới
所有微塵是為多不？
sở hữu vi trần thị vị đa phủ

[0095] 須菩提言：甚多，世尊！
tu bồ đề ngôn thậm đa thế tôn

[0096] 須菩提！諸微塵，如來說非微塵，
tu bồ đề chư vi trần như lai thuyết phi vi trần
是名微塵。如來說世界，非世界，是名
thị danh vi trần như lai thuyết thế giới phi thế giới thị danh
世界。
thế giới

[0097] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 可 以 三 十 二 相
tu bò đề ư ý vân hà khả dĩ tam thập nhị tướng
見 如 來 不 ？
kiến như lai phủ

[0098] 不 也 ， 世 尊 ！ 不 可 以 三 十 二 相 得 見
phát dã thê tôn bất khả dĩ tam thập nhị tướng đắc kiến
如 來 。 何 以 故 ？ 如 來 說 三 十 二 相 ， 即 是
như lai hà dĩ cố như lai thuyết tam thập nhị tướng tức thị
非 相 ， 是 名 三 十 二 相 。

[0099] 須 菩 提 ！ 若 有 善 男 子 、 善 女 人 ， 以
tu bò đề nhuộc hữu thiện nam tử thiện nữ nhơn dĩ
恒 河 沙 等 身 命 布 施 ； 若 復 有 人 ， 於 此 經
hằng hà sa đẳng thân mạng bố thí nhuộc phục hữu nhơn ư thử kinh
中 ， 乃 至 受 持 四 句 偈 等 ， 為 他 人 說 ， 其
trung nãi chí thọ trì tứ cú kệ đẳng vị tha nhơn thuyết kỳ
福 甚 多 。

[0100] 爾 時 ， 須 菩 提 聞 說 是 經 ， 深 解 義 趣
nhĩ thời tu bò đề văn thuyết thị kinh thâm giải nghĩa thú
， 涕 淚 悲 泣 ， 而 白 佛 言 ； 希 有 ！ 世 尊 ！
thê lệ bi khắp nhi bạch phật ngôn hy hữu thê tôn
佛 說 如 是 甚 深 經 典 ， 我 從 昔 來 所 得 慧 眼
phật thuyết như thị thâm thâm kinh điển ngã tòng tích lai sở đắc tuệ nhãn

， 未 曾 得 聞 如 是 之 經 。 世 尊 ！ 若 復 有 人
vị tăng đắc văn như thị chi kinh thế tôn nhược phục hữu nhơn
得 聞 是 經 ， 信 心 清 淨 ， 則 生 實 相 ， 當 知
đắc văn thị kinh tín tâm thanh tịnh tức sanh thiết tướng đương tri
是 人 成 就 第 一 希 有 功 德 。 世 尊 ！ 是 實 相
thị nhơn thành tựu đệ nhất hi hữu công đức thế tôn thị thiết tướng
者 ， 則 是 非 相 ， 是 故 如 來 說 名 實 相 。 世
giả tức thị phi tướng thị cố như lai thuyết danh thiết tướng thế
尊 ！ 我 今 得 聞 如 是 經 典 ， 信 解 受 持 不 足
tôn ngã kim đắc văn như thị kinh điển tín giải thọ trì bất túc
為 難 ， 若 當 來 世 ， 後 五 百 歲 ， 其 有 眾 生
vị nan nhược đương lai thế hậu ngũ bách tuế kỳ hữu chúng sanh
， 得 聞 是 經 ， 信 解 受 持 ， 是 人 則 為 第 一
đắc văn thị kinh tín giải thọ trì thị nhơn tức vị đệ nhất
希 有 。 何 以 故 ？ 此 人 無 我 相 、 無 人 相 、
hi hữu hà dĩ cố thử nhơn vô ngã tướng vô nhơn tướng
無 眾 生 相 、 無 壽 者 相 。 所 以 者 何 ？ 我 相
vô chúng sanh tướng vô thọ giả tướng sở dĩ giả hà ngã tướng
即 是 非 相 ， 人 相 、 眾 生 相 、 壽 者 相 即 是
tức thị phi tướng nhơn tướng chúng sanh tướng thọ giả tướng tức thị
非 相 。 何 以 故 ？ 離 一 切 諸 相 ， 則 名 諸 佛
phi tướng hà dĩ cố ly nhất thiết chư tướng tức danh chư phật
。

[0101] 佛 告 須 菩 提 ！ 如 是 ， 如 是 ！ 若 復 有
phật cáo tu bồ đề như thị như thị nhược phục hữu

人得聞是經，不驚、不怖、不畏，當知
nhon đắc văn thị kinh bát kinh bát bố bát úy đương tri
是人甚為希有。何以故？須菩提！如來
thị nhon thậm vị hi hữu hà dĩ cố tu bồ đề như lai
說第一波羅蜜，即非第一波羅蜜，是名
thuyết đệ nhất ba la mật tức phi đệ nhất ba la mật thị danh
第一波羅蜜。須菩提！忍辱波羅蜜，如
đệ nhất ba la mật tu bồ đề nhẫn nhục ba la mật như
來說非忍辱波羅蜜。是名忍辱波羅蜜。
lai thuyết phi nhẫn nhục ba la mật thị danh nhẫn nhục ba la mật
何以故？須菩提！如我昔為歌利王割截
hà dĩ cố tu bồ đề như ngã tích vị ca lợi vương cát tiết
身體，我於爾時，無我相、無人相、無
thân thể ngã ư nhĩ thời vô ngã tướng vô nhon tướng vô
眾生相、無壽者相。何以故？我於往昔
chúng sanh tướng vô thọ giả tướng hà dĩ cố ngã ư vãng tích
節節支解時，若有我相、人相、眾生相
tiết tiết chi giải thời nhược hữu ngã tướng nhon tướng chúng sanh tướng
、壽者相，應生瞋恨。須菩提！又念過
thọ giả tướng ưng sanh sân hận tu bồ đề hựu niệm quá
去於五百世作忍辱仙人，於爾所世，無
khứ ư ngũ bá thế tác nhẫn nhục tiên nhon ư nhĩ sở thế vô
我相、無人相、無眾生相、無壽者相。
ngã tướng vô nhon tướng vô chúng sanh tướng vô thọ giả tướng
是故須菩提！菩薩應離一切相，發阿耨
thị cố tu bồ đề bồ tát ưng ly nhất thiết tướng phát a nậu
多羅三藐三菩提心，不應住色生心，不
đa la tam miệu tam bồ đề tâm bất ưng trụ sắc sanh tâm bất

應住聲、香、味、觸、法生心，應生無
ung trụ thỉnh hương vị xúc pháp sanh tâm ung sanh vô
所住心。若心有住，則為非住。是故佛
sở trụ tâm nhược tâm hữu trụ tức vị phi trụ thị cố phật
說：菩薩心不應住色布施。
thuyết bồ tát tâm bất ung trụ sắc bố thí

[0102] 須菩提！菩薩為利益一切眾生故，
tu bồ đề bồ tát vị lợi ích nhứt thiết chúng sanh tu
應如是布施。如來說：一切諸相，即是
ung như thị bố thí như lai thuyết nhứt thiết chư tướng tức thị
非相。又說：一切眾生，則非眾生。
phi tướng hựu thuyết nhứt thiết chúng sanh tức phi chúng sanh

[0103] 須菩提！如來是真語者、實語者、
tu bồ đề như lai thị chơn ngữ giả thiết ngữ giả
如語者、不誑語者、不異語者。
như ngữ giả bất cuống ngữ giả bất dị ngữ giả

[0104] 須菩提！如來所得法，此法無實無
tu bồ đề như lai sở đắc pháp thử pháp vô thiết vô
虛。須菩提！若菩薩心住於法而行布施
hư tu bồ đề nhược bồ tát tâm trụ ư pháp nhi hành bố thí
，如人入闇，則無所見；若菩薩心不住
như nhơn nhập ám tức vô sở kiến nhược bồ tát tâm bất trụ
法而行布施，如人有目，日光明照，見
pháp nhi hành bố thí như nhơn hữu mục nhật quang minh chiếu kiến

種種色。

chúng chủng sắc

[0105] 須菩提！當來之世，若有善男子、
tu bô đê đương lai chi thế nhược hữu thiện nam tử
善女人，能於此經受持讀誦，則為如來
thiện nữ nhơn năng ư thử kinh thọ trì đọc tụng tức vị như lai
以佛智慧，悉知是人，悉見是人，皆得
dĩ phật trí huệ tất tri thị nhơn tất kiến thị nhơn giai đắc
成就無量無邊功德。
thành tựu vô lượng vô biên công đức

[0106] 須菩提！若有善男子、善女人，初
tu bô đê nhược hữu thiện nam tử thiện nữ nhơn sơ
日分以恒河沙等身布施，中日分復以恒
nhật phần dĩ hằng hà sa đẳng thân bố thí trung nhật phần phục dĩ hằng
河沙等身布施，後日分亦以恒河沙等身
hà sa đẳng thân bố thí hậu nhật phần diệc dĩ hằng hà sa đẳng thân
布施，如是無量百千萬億劫以身布施；
bố thí như thị vô lượng bá thiên vạn ức kiếp dĩ thân bố thí
若復有人聞此經典，信心不逆，其福勝
nhược phục hữu nhơn văn thử kinh điển tín tâm bất nghịch kỳ phước thắng
彼，何況書寫、受持、讀誦、為人解說
bì hà huống thơ tả thọ trì đọc tụng vị nhơn giải thuyết
。

[0107] 須菩提！以要言之，是經有不可思
tu bô đê dĩ yếu ngôn chi thị kinh hữu bất khả tư

議、不可稱量、無邊功德。如來為發大
nghị bất khả xưng lượng vô biên công đức như lai vị phát đại
乘者說，為發最上乘者說。若有人能受
thừa giả thuyết vị phát tối thượng thừa giả thuyết nhược hữu nhơn năng thọ
持讀誦，廣為人說，如來悉知是人，悉
trì đọc tụng quảng vị nhơn thuyết như lai tất tri thị nhơn tất
見是人，皆得成就不可量、不可稱、無
kiến thị nhơn giai đắc thành tựu bất khả lượng bất khả xưng vô
有邊、不可思議功德，如是人等，即為
hữu biên bất khả tư nghĩ công đức như thị nhơn đẵng tức vị
荷擔如來阿耨多羅三藐三菩提。何以故
hà đảm như lai a nậu đa la tam miệu tam bồ đề hà dĩ cố
？須菩提！若樂小法者，著我見、人見
tu bồ đề nhược nhạo tiểu pháp giả trước ngã kiến nhơn kiến
、眾生見、壽者見，則於此經，不能聽
chúng sanh kiến thọ giả kiến tức ư thử kinh bất năng thính
受讀誦、為人解說。
thọ đọc tụng vị nhơn giải thuyết

[0108] 須菩提！在在處處，若有此經，一
tu bồ đề tại tại xứ xứ nhược hữu thử kinh nhứt
切世間天、人、阿修羅，所應供養；當
thiết thế gian thiên nhơn a tu la sở ưng cúng dường đương
知此處則為是塔，皆應恭敬，作禮圍繞
tri thử xứ tức vị thị tháp giai ưng cung kính tác lễ vi nhiễu
，以諸華香而散其處。
dĩ chư hoa hương nhi tán kỳ xứ

[0109] 復次，須菩提！若善男子、善女人
phục thứ tu bồ đề nhưc thiện nam tử thiện nữ nhon
，受持讀誦此經，若為人輕賤，是人先
thọ trì đọc tụng thử kinh nhưc vị nhon khinh tiệ thị nhân tiên
世罪業，應墮惡道，以今世人輕賤故，
thế tội nghiệp ung đọa ác đạo dĩ kim thế nhon khinh tiệ cố
先世罪業則為消滅，當得阿耨多羅三藐
tiên thế tội nghiệp tức vị tiêu diệt đương đắc a nậu đa la tam miệu
三菩提。
tam bồ đề

[0110] 須菩提！我念過去無量阿僧祇劫，
tu bồ đề ngã niệm quá khứ vô lượng a tăng kỳ kiếp
於然燈佛前，得值八百四千萬億那由他
ư nhiên đăng phật tiên đắc trị bát bá tứ thiên vạn ức na do tha
諸佛，悉皆供養承事，無空過者；若復
chư phật tất giai cúng dường thừa sự vô không quá giả nhưc phục
有人，於後末世，能受持讀誦此經，所
hữu nhon ư hậu mạt thế năng thọ trì đọc tụng thử kinh sở
得功德，於我所供養諸佛功德，百分不
đắc công đức ư ngã sở cúng dường chư phật công đức bá phần bất
及一，千萬億分、乃至算數譬喻所不能
cập nhất thiên vạn ức phần nãi chí toán số thí dụ sở bất năng
及。
cập

[0111] 須 菩 提 ！ 若 善 男 子 、 善 女 人 ， 於 後
tu bò đề nhực thiện nam tử thiện nữ nhơn ư hậu
末 世 ， 有 受 持 讀 誦 此 經 ， 所 得 功 德 ， 我
mạt thế hữu thọ trì đọc tụng thử kinh sở đắc công đức ngã
若 具 說 者 ， 或 有 人 聞 ， 心 則 狂 亂 ， 狐 疑
nhực cụ thuyết giả hoặc hữu nhơn văn tâm tức cuồng loạn hồ nghi
不 信 。 須 菩 提 ！ 當 知 是 經 義 不 可 思 議 ，
bất tín tu bò đề đương tri thị kinh nghĩa bất khả tư nghị
果 報 亦 不 可 思 議 。

[0112] 爾 時 ， 須 菩 提 白 佛 言 ！ 世 尊 ！ 善 男
nhĩ thời tu bò đề bạch phật ngôn thế tôn thiện nam
子 、 善 女 人 ， 發 阿 耨 多 羅 三 藐 三 菩 提 心
tử thiện nữ nhơn phát a nậu đa la tam miệu tam bò đề tâm
， 云 何 應 住 ？ 云 何 降 伏 其 心 ？
vân hà ưng trụ vân hà hàng phục kỳ tâm

[0113] 佛 告 須 菩 提 ！ 善 男 子 、 善 女 人 ， 發
phật cáo tu bò đề thiện nam tử thiện nữ nhơn phát
阿 耨 多 羅 三 藐 三 菩 提 心 者 ， 當 生 如 是 心
a nậu đa la tam miệu tam bò đề tâm giả đương sanh như thị tâm
： 我 應 滅 度 一 切 眾 生 。 滅 度 一 切 眾 生 已
ngã ưng diệt độ nhứt thiết chúng sanh diệt độ nhứt thiết chúng sanh dĩ
， 而 無 有 一 眾 生 實 滅 度 者 。 何 以 故 ？ 須
nhĩ vô hữu nhứt chúng sanh thiết diệt độ giả hà dĩ cố tu
菩 提 ！ 若 菩 薩 有 我 相 、 人 相 、 眾 生 相 、
bò đề nhực bò tát hữu ngã tướng nhơn tướng chúng sanh tướng

壽者相，則非菩薩。所以者何？須菩提！實無有法發阿耨多羅三藐三菩提心者。

thọ giả tướng tức phi bồ tát sở dĩ giả hà tu bồ đề
thiệt vô hữu pháp phát a nậu đa la tam miệu tam bồ đề tâm giả

。

[0114] 須菩提！於意云何？如來於然燈佛所，有法得阿耨多羅三藐三菩提不？

tu bồ đề ư ý vân hà như lai ư nhiên đấng phật
sở hữu pháp đắc a nậu đa la tam miệu tam bồ đề phủ

[0115] 不也，世尊！如我解佛所說義，佛於然燈佛所，無有法得阿耨多羅三藐三菩提。

phật dã thế tôn như ngã giải phật sở thuyết nghĩa phật
ư nhiên đấng phật sở vô hữu pháp đắc a nậu đa la tam miệu tam
bồ đề

[0116] 佛言：如是，如是！須菩提！實無有法，如來得阿耨多羅三藐三菩提。須菩提！若有法如來得阿耨多羅三藐三菩提者，然燈佛則不與我受記：汝於來世，當得作佛，號釋迦牟尼。以實無有法

phật ngôn như thị như thị tu bồ đề thiệt vô
hữu pháp như lai đắc a nậu đa la tam miệu tam bồ đề tu
bồ đề nhược hữu pháp như lai đắc a nậu đa la tam miệu tam bồ
đề giả nhiên đấng phật tức bất dũ ngã thọ ký nhữ ư lai thế
đương đắc tác phật hiệu thích ca mâu ni dĩ thiệt vô hữu pháp

得阿耨多羅三藐三菩提，是故然燈佛與
đắc a nậu đa la tam miệu tam bò đê thị có nhiên đấng phật đử
我受記，作是言：汝於來世，當得作佛
ngã thọ ký tác thị ngôn nhữ ư lai thế đương đắc tác phật
，號釋迦牟尼。何以故？如來者，即諸
hiệu thích ca mâu ni hà dĩ cố như lai giả tức chư
法如義。
pháp như nghĩa

[0117] 若有人言：如來得阿耨多羅三藐三
nhược hữu nhơn ngôn như lai đắc a nậu đa la tam miệu tam
菩提。須菩提！實無有法，佛得阿耨多
bồ đê tu bồ đê thiết vô hữu pháp phật đắc a nậu đa
羅三藐三菩提。須菩提！如來所得阿耨
la tam miệu tam bồ đê tu bồ đê như lai sở đắc a nậu
多羅三藐三菩提，於是中無實無虛。是
đa la tam miệu tam bồ đê ư thị trung vô thiết vô hư thị
故如來說：一切法皆是佛法。須菩提！
cố như lai thuyết nhứt thiết pháp giai thị phật pháp tu bồ đê
所言一切法者，即非一切法，是故名一
sở ngôn nhứt thiết pháp giả tức phi nhứt thiết pháp thị cố danh nhứt
切法。
thiết pháp

[0118] 須菩提！譬如人身長大。
tu bồ đê thí như nhơn thân trưởng đại

[0119] 須菩提言：世尊！如來說人身長大
tu bồ đê ngôn thế tôn như lai thuyết nhơn thân trưởng đại

， 即 為 非 大 身 ， 是 名 大 身 。

tức vị phi đại thân thị danh đại thân

[0120] 須 菩 提 ！ 菩 薩 亦 如 是 。 若 作 是 言 ：

tu bồ đề bồ tát diệc như thị nhược tác thị ngôn

我 當 滅 度 無 量 眾 生 。 即 不 名 菩 薩 。 何 以

ngã đương diệt độ vô lượng chúng sanh tức bất danh bồ tát hà dĩ

故 ？ 須 菩 提 ！ 實 無 有 法 名 為 菩 薩 。 是 故

có tu bồ đề thiết vô hữu pháp danh vị bồ tát thị có

佛 說 ！ 一 切 法 無 我 、 無 人 、 無 眾 生 、 無

phật thuyết nhưt thiết pháp vô ngã vô nhơn vô chúng sanh vô

壽 者 。 須 菩 提 ！ 若 菩 薩 作 是 言 ！ 我 當 莊

thọ giả tu bồ đề nhược bồ tát tác thị ngôn ngã đương trang

嚴 佛 土 。 是 不 名 菩 薩 。 何 以 故 ？ 如 來 說

nghiêm phật độ thị bất danh bồ tát hà dĩ có như lai thuyết

莊 嚴 佛 土 者 ， 即 非 莊 嚴 ， 是 名 莊 嚴 。 須

trang nghiêm phật độ giả tức phi trang nghiêm thị danh trang nghiêm tu

菩 提 ！ 若 菩 薩 通 達 無 我 法 者 ， 如 來 說 名

bồ đề nhược bồ tát thông đạt vô ngã pháp giả như lai thuyết danh

真 是 菩 薩 。

chơn thị bồ tát

[0121] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 如 來 有 肉 眼 不

tu bồ đề ư ý vân hà như lai hữu nhục nhãn phủ

？

[0122] 如 是 ， 世 尊 ！ 如 來 有 肉 眼 。

như thị thế tôn như lai hữu nhục nhãn

[0123] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 如 來 有 天 眼 不
tu bò đê ư ý vân hà như lai hữu thiên nhãn phủ
？

[0124] 如 是 ， 世 尊 ！ 如 來 有 天 眼 。

[0125] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 如 來 有 慧 眼 不
tu bò đê ư ý vân hà như lai hữu huệ nhãn phủ
？

[0126] 如 是 ， 世 尊 ！ 如 來 有 慧 眼 。

[0127] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 如 來 有 法 眼 不
tu bò đê ư ý vân hà như lai hữu pháp nhãn phủ
？

[0128] 如 是 ， 世 尊 ！ 如 來 有 法 眼 。

[0129] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 如 來 有 佛 眼 不
tu bò đê ư ý vân hà như lai hữu phật nhãn phủ
？

[0130] 如 是 ， 世 尊 ！ 如 來 有 佛 眼 。

[0131] 須菩提！於意云何？如恒河中所有
tu bò đê ư ý vân hà như hằng hà trung sở hữu
沙，佛說是沙不？
sa phật thuyết thị sa phủ

[0132] 如是，世尊！如來說是沙。
như thị thế tôn như lai thuyết thị sa

[0133] 須菩提！於意云何？如一恒河中所有
tu bò đê ư ý vân hà như nhưt hằng hà trung sở
有沙，有如是沙等恒河，是諸恒河所有
hữu sa hữu như thị sa đẳng hằng hà thị chư hằng hà sở hữu
沙數佛世界，如是寧為多不？
sa số phật thế giới như thị ninh vị đa phủ

[0134] 甚多，世尊！
thậm đa thế tôn

[0135] 佛告須菩提：爾所國土中，所有眾
phật cáo tu bò đê nhĩ sở quốc độ trung sở hữu chúng
生，若干種心，如來悉知。何以故？如
sinh nhược can chủng tâm như lai tất tri hà dĩ cố như
來說諸心，皆為非心，是名為心。所以
lai thuyết chư tâm giai vị phi tâm thị danh vị tâm sở dĩ
者何？須菩提！過去心不可得，現在心
giả hà tu bò đê quá khứ tâm bất khả đắc hiện tại tâm
不可得，未來心不可得。
bất khả đắc vị lai tâm bất khả đắc

[0136] 須菩提！於意云何？若有人滿三千
tu bò đề ư ý vân hà nhược hữu nhơn mãn tam thiên
大千世界七寶以用布施，是人以是因緣
đại thiên thế giới thất bảo dĩ dụng bố thí thị nhơn dĩ thị nhơn duyên
，得福多不？
đắc phước đa phủ

[0137] 如是，世尊！此人以是因緣，得福
như thị thế tôn thử nhơn dĩ thị nhơn duyên đắc phước
甚多。
thậm đa

[0138] 須菩提！若福德有實，如來不說得
tu bò đề nhược phước đức hữu thiệt như lai bất thuyết đắc
福德多；以福德無故，如來說得福德多
phước đức đa dĩ phước đức vô cô như lai thuyết đắc phước đức đa
。

[0139] 須菩提！於意云何？佛可以具足色
tu bò đề ư ý vân hà phật khả dĩ cụ túc sắc
身見不？
thân kiến phủ

[0140] 不也，世尊！如來不應以具足色身
phất dã thế tôn như lai bất ưng dĩ cụ túc sắc thân
見。何以故？如來說具足色身，即非具
kiến hà dĩ cô như lai thuyết cụ túc sắc thân tức phi cụ
足色身，是名具足色身。
túc sắc thân thị danh cụ túc sắc thân

[0141] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 如 來 可 以 具 足
tu bò đề ư ý vân hà như lai khả dĩ cụ túc
諸 相 見 不 ？
chư tướng kiến phủ

[0142] 不 也 ， 世 尊 ！ 如 來 不 應 以 具 足 諸 相
phất dã thế tôn như lai bất ưng dĩ cụ túc chư tướng
見 。 何 以 故 ？ 如 來 說 諸 相 具 足 ， 即 非 具
kiến hà dĩ cố như lai thuyết chư tướng cụ túc tức phi cụ
足 ， 是 名 諸 相 具 足 。
túc thị danh chư tướng cụ túc

[0143] 須 菩 提 ！ 汝 勿 謂 如 來 作 是 念 ； 我 當
tu bò đề nhữ vật vị như lai tác thị niệm ngã đương
有 所 說 法 。 莫 作 是 念 ， 何 以 故 ？ 若 人 言
hữu sở thuyết pháp mạc tác thị niệm hà dĩ cố nhược nhơn ngôn
： 如 來 有 所 說 法 。 即 為 謗 佛 ， 不 能 解 我
như lai hữu sở thuyết pháp tức vị báng phật bất năng giải ngã
所 說 故 。 須 菩 提 ！ 說 法 者 ， 無 法 可 說 ，
sở thuyết cố tu bò đề thuyết pháp giả vô pháp khả thuyết
是 名 說 法 。
thị danh thuyết pháp

[0144] 爾 時 ， 慧 命 須 菩 提 白 佛 言 ； 世 尊 ！
nhĩ thời huệ mạng tu bò đề bạch phật ngôn thế tôn
頗 有 眾 生 ， 於 未 來 世 ， 聞 說 是 法 ， 生 信
phả hữu chúng sanh ư vị lai thế văn thuyết thị pháp sanh tín
心 不 ？
tâm phủ

[0145] 佛言：須菩提！彼非眾生，非不眾生。
phật ngôn tu bồ đề bì phi chúng sanh phi bất chúng
生。何以故？須菩提！眾生、眾生者，
sanh hà dĩ có tu bồ đề chúng sanh chúng sanh giả
如來說非眾生，是名眾生。
như lai thuyết phi chúng sanh thị danh chúng sanh

[0146] 須菩提白佛言：世尊！佛得阿耨多
tu bồ đề bạch Phật ngôn thế tôn Phật đắc a nậu đa
羅三藐三菩提，為無所得耶？
la tam miệu tam bồ đề vị vô sở đắc gia

[0147] 佛言如是，如是！須菩提！我於阿
phật ngôn như thị như thị tu bồ đề ngã ư a
耨多羅三藐三菩提乃至無有少法可得，
nậu đa la tam miệu tam bồ đề nãi chí vô hữu thiểu pháp khả đắc
是名阿耨多羅三藐三菩提。
thị danh a nậu đa la tam miệu tam bồ đề

[0148] 復次，須菩提！是法平等，無有高
phục thứ tu bồ đề thị pháp bình đẳng vô hữu cao
下，是名阿耨多羅三藐三菩提；以無我
hạ thị danh a nậu đa la tam miệu tam bồ đề dĩ vô ngã
、無人、無眾生、無壽者，修一切善法
vô nhơn vô chúng sanh vô thọ giả tu nhưt thiết thiện pháp

， 即 得 阿 耨 多 羅 三 藐 三 菩 提 。 須 菩 提 ！
túc đắc a nậu đa la tam miệu tam bồ đề tu bồ đề
所 言 善 法 者 ， 如 來 說 即 非 善 法 ， 是 名 善
sở ngôn thiện pháp giả như lai thuyết tức phi thiện pháp thị danh thiện
法 。
pháp

[0149] 須 菩 提 ！ 若 三 千 大 千 世 界 中 所 有 諸
tu bồ đề nhược tam thiên đại thiên thể giới trung sở hữu chư
須 彌 山 王 ， 如 是 等 七 寶 聚 ， 有 人 持 用 布
tu di sơn vương như thị đẳng thất bảo tụ hữu nhơn trì dụng bố
施 ； 若 人 以 此 般 若 波 羅 蜜 經 ， 乃 至 四 句
thí nhược nhơn dĩ thử bát nhã ba la mật kinh nãi chí tứ cú
偈 等 ， 受 持 讀 誦 、 為 他 人 說 ， 於 前 福 德
kệ đẳng thọ trì đọc tụng vị tha nhơn thuyết ư tiền phước đức
百 分 不 及 一 ， 百 千 萬 億 分 ， 乃 至 算 數 譬
bá phần bất cập nhất bá thiên vạn ức phần nãi chí toán số thí
喻 所 不 能 及 。

[0150] 須 菩 提 ！ 於 意 云 何 ？ 汝 等 勿 謂 如 來
tu bồ đề ư ý vân hà như đẳng vật vị như lai
作 是 念 ； 我 當 度 眾 生 。 須 菩 提 ！ 莫 作 是
tác thị niệm ngã đương độ chúng sanh tu bồ đề mạc tác thị
念 。 何 以 故 ？ 實 無 有 眾 生 如 來 度 者 ， 若
niệm hà dĩ cố thiết vô hữu chúng sanh như lai độ giả nhược
有 眾 生 如 來 度 者 ， 如 來 則 有 我 、 人 、 眾
hữu chúng sanh như lai độ giả như lai tức hữu ngã nhơn chúng

生、壽者。須菩提！如來說：有我者，
sinh thọ giả tu bồ đề như lai thuyết hữu ngã giả
即非有我，而凡夫之人以為有我。須菩
tức phi hữu ngã nhi phàm phu chi nhơn dĩ vị hữu ngã tu bồ
提！凡夫者，如來說即非凡夫。是名凡
đề phàm phu giả như lai thuyết tức phi phàm phu thị danh phàm
夫。
phu

[0151] 須菩提！於意云何？可以三十二相
tu bồ đề ư ý vân hà khả dĩ tam thập nhị tướng
觀如來不？
quán như lai phủ

[0152] 須菩提言：如是，如是！以三十二
tu bồ đề ngôn như thị như thị dĩ tam thập nhị
相觀如來。
tướng quán như lai

[0153] 佛言：須菩提！若以三十二相觀如
phật ngôn tu bồ đề nhược dĩ tam thập nhị tướng quán như
來者，轉輪聖王即是如來。
lai giả chuyển luân thánh vương tức thị như lai

[0154] 須菩提白佛言：世尊！如我解佛所
tu bồ đề bạch Phật ngôn thế tôn như ngã giải Phật sở
說義，不應以三十二相觀如來。
thuyết nghĩa bất ưng dĩ tam thập nhị tướng quán như lai

[0155] 爾時，世尊而說偈言：

若以色見我，以音聲求我，
nhược dĩ sắc kiến ngã dĩ âm thanh cầu ngã
是人行邪道，不能見如來。
thị nhơn hành tà đạo bất năng kiến như lai

[0156] 須菩提！汝若作是念：如來不以具
tu bồ đề nhữ nhược tác thị niệm như lai bất dĩ cụ
足相故，得阿耨多羅三藐三菩提。須菩
túc tướng có đắc a nậu đa la tam miệu tam bồ đề tu bồ
提！莫作是念。如來不以具足相故，得
đề mạc tác thị niệm như lai bất dĩ cụ túc tướng có đắc
阿耨多羅三藐三菩提。
a nậu đa la tam miệu tam bồ đề

[0157] 須菩提！汝若作是念：發阿耨多羅
tu bồ đề nhữ nhược tác thị niệm phát a nậu đa la
三藐三菩提心者，說諸法斷滅。莫作是
tam miệu tam bồ đề tâm giả thuyết chư pháp đoạn diệt mạc tác thị
念。何以故？發阿耨多羅三藐三菩提心
niệm hà dĩ có phát a nậu đa la tam miệu tam bồ đề tâm
者，於法不說斷滅相。
giả ư pháp bất thuyết đoạn diệt tướng

[0158] 須菩提！若菩薩以滿恒河沙等世界
tu bồ đề nhược bồ tát dĩ mãn hằng hà sa đẳng thế giới

七寶，持用布施；若復有人知一切法無
thất bảo trì dụng bố thí nhược phục hữu nhơn tri như thiết pháp vô
我，得成於忍，此菩薩勝前菩薩所得功
ngã đắc thành ư nhẫn thử bồ tát thắng tiền bồ tát sở đắc công
德。何以故，須菩提！以諸菩薩不受福
đức hà dĩ cố tu bồ đề dĩ chư bồ tát bất thọ phước
德故。
đức cố

[0159] 須菩提白佛言：世尊！云何菩薩不
tu bồ đề bạch phật ngôn thế tôn vân hà bồ tát bất
受福德？
thọ phước đức

[0160] 須菩提！菩薩所作福德，不應貪著
tu bồ đề bồ tát sở tác phước đức bất ưng tham trước
，是故說不受福德。
thị cố thuyết bất thọ phước đức

[0161] 須菩提！若有人言：如來若來若去
tu bồ đề nhược hữu nhơn ngôn như lai nhược lai nhược khứ
、若坐若臥。是人不解我所說義。何以
nhược tọa nhược ngọa thị nhơn bất giải ngã sở thuyết nghĩa hà dĩ
故？如來者，無所從來，亦無所去，故
cố như lai giả vô sở tùng lai diệc vô sở khứ cố
名如來。
danh như lai

[0162] 須 菩 提 ！ 若 善 男 子 、 善 女 人 ， 以 三
tu bò đề nhực thiện nam tử thiện nữ nhơn dĩ tam
千 大 千 世 界 碎 為 微 塵 ， 於 意 云 何 ？ 是 微
thiên đại thiên thê giới toái vi vi trần ư ý vân hà thị vi
塵 眾 寧 為 多 不 ？
trần chúng ninh vị đa phủ

[0163] 須 菩 提 言 甚 多 ， 世 尊 ！ 何 以 故 ？ 若
tu bò đề ngôn thậm đa thê tôn hà dĩ cố nhực
是 微 塵 眾 實 有 者 ， 佛 則 不 說 是 微 塵 眾 。thị vi trần chúng thiết hữu giả phật tức bất thuyết thị vi trần chúng
所 以 者 何 ？ 佛 說 微 塵 眾 ， 即 非 微 塵 眾 ，
sở dĩ giả hà phật thuyết vi trần chúng tức phi vi trần chúng
是 名 微 塵 眾 。 世 尊 ！ 如 來 所 說 三 千 大 千
thị danh vi trần chúng thê tôn như lai sở thuyết tam thiên đại thiên
世 界 ， 則 非 世 界 ， 是 名 世 界 。 何 以 故 ？
thê giới tức phi thê giới thị danh thê giới hà dĩ cố
若 世 界 實 有 者 ， 則 是 一 合 相 。 如 來 說 一
nhực thê giới thiết hữu giả tức thị nhất hiệp tướng như lai thuyết nhất
合 相 ， 即 非 一 合 相 ， 是 名 一 合 相 。hiệp tướng tức phi nhất hiệp tướng thị danh nhất hiệp tướng

[0164] 須 菩 提 ！ 一 合 相 者 ， 則 是 不 可 說 ，
tu bò đề nhất hiệp tướng giả tức thị bất khả thuyết
但 凡 夫 之 人 貪 著 其 事 。đản phàm phu chi nhơn tham trước kỳ sự

[0165] 須 菩 提 ！ 若 人 言 ； 佛 說 我 見 、 人 見
tu bò đề nhực nhơn ngôn phật thuyết ngã kiến nhơn kiến

、 眾 生 見 、 壽 者 見 。 須 菩 提 ！ 於 意 云 何
chúng sanh kiến thọ giả kiến tu bồ đề ư ý vân hà
？ 是 人 解 我 所 說 義 不 ？
thị nhơn giải ngã sở thuyết nghĩa phủ

[0166] 不 也 世 尊 ！ 是 人 不 解 如 來 所 說 義 。
phát dã thê tôn thị nhơn bất giải như lai sở thuyết nghĩa
何 以 故 ？ 世 尊 說 我 見 、 人 見 、 眾 生 見 、
hà dĩ cố thê tôn thuyết ngã kiến nhơn kiến chúng sanh kiến
壽 者 見 ， 即 非 我 見 、 人 見 、 眾 生 見 、 壽
thọ giả kiến tức phi ngã kiến nhơn kiến chúng sanh kiến thọ
者 見 ， 是 名 我 見 、 人 見 、 眾 生 見 、 壽 者
giả kiến thị danh ngã kiến nhơn kiến chúng sanh kiến thọ giả
見 。
kiến

[0167] 須 菩 提 ！ 發 阿 耨 多 羅 三 藐 三 菩 提 心
tu bồ đề phát a nậu đa la tam miệu tam bồ đề tâm
者 ， 於 一 切 法 ， 應 如 是 知 ， 如 是 見 ， 如
giả ư nhưt thiết pháp ưng như thị tri như thị kiến như
是 信 解 ， 不 生 法 相 。 須 菩 提 ！ 所 言 法 相
thị tín giải bất sanh pháp tướng tu bồ đề sở ngôn pháp tướng
者 ， 如 來 說 即 非 法 相 ， 是 名 法 相 。
giả như lai thuyết tức phi pháp tướng thị danh pháp tướng

[0168] 須 菩 提 ！ 若 有 人 以 滿 無 量 阿 僧 祇 世
tu bồ đề nhược hữu nhơn dĩ mãn vô lượng a tăng kỳ thê
界 七 寶 持 用 布 施 ， 若 有 善 男 子 、 善 女 人
giới thất bảo trì dụng bố thí nhược hữu thiện nam tử thiện nữ nhơn

， 發 菩 提 心 者 ， 持 於 此 經 ， 乃 至 四 句 偈
phát bò tát tâm giá trì ư thủ kinh nãi chí tứ cú kê
等 ， 受 持 讀 誦 ， 為 人 演 說 ， 其 福 勝 彼 。

đẳng thọ trì đọc tụng vị nhơn diễn thuyết kỳ phước thắng bỉ
云 何 為 人 演 說 ？ 不 取 於 相 ， 如 如 不 動 。

vân hà vị nhơn diễn thuyết bất thủ ư tướng như như bất động
何 以 故 ？
hà dĩ cố

一 切 有 為 法 ， 如 夢 、 幻 、 泡 、 影 ，
nhứt thiết hữu vị pháp như mộng huyễn bào ảnh
如 露 亦 如 電 ， 應 作 如 是 觀 。

như lộ diệc như điện ứng tác như thị quán

[0169] 佛 說 是 經 已 ， 長 老 須 菩 提 及 諸 比 丘
phật thuyết thị kinh dĩ trưởng lão tu bò đê cập chư tỷ kheo
、 比 丘 尼 、 優 婆 塞 、 優 婆 夷 ， 一 切 世 間
tỷ kheo ni ưu bà tác ưu bà di nhứt thiết thế gian
天 、 人 、 阿 修 羅 ， 聞 佛 所 說 ， 皆 大 歡 喜
thiên nhơn a tu la văn phật sở thuyết giai đại hoan hỷ
， 信 受 奉 行 。

tín thọ phụng hành

金 剛 般 若 波 羅 蜜 經
kim cang bát nhã ba la mật kinh